

Dzelzs deficīta anēmija un dzelzs preparātu lietošana grūtniecības laikā

*Līva Ušpele^{1,2}, Vīnita Cauce³, Dace Rezeberga^{2,4},
Biruta Lindemane⁵, Laila Meija^{5,6}*

¹ Rīgas Stradiņa universitāte, Tālākizglītības fakultāte, Latvija

² Rīgas Dzemdību nams, Latvija

³ Rīgas Stradiņa universitāte, Fizikas katedra, Latvija

⁴ Rīgas Stradiņa universitāte, Dzemdniecības un ginekoloģijas katedra, Latvija

⁵ Rīgas Stradiņa universitāte, Sporta un uztura katedra, Latvija

⁶ Paula Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca, Latvija

Ievads. Dzelzs deficīta anēmija un dzelzs deficīts ir viens no biežākajiem veselības traucējumiem grūtniecības laikā, kas ietekmē mātes un augļa veselību un ir indikācija dzelzs preparātu lietošanai. Rekomendācijas par dzelzs preparātu lietošanu grūtniecības laikā dažādās pasaules valstīs atšķiras. Datu par dzelzs deficīta anēmijas un dzelzs deficīta prevalenci, kā arī par dzelzs preparātu lietošanas paradumiem Latvijas grūtnieču populācijā ir maz.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis ir novērtēt dzelzs deficīta anēmijas, dzelzs deficīta prevalenci Latvijas grūtnieču populācijā, kā arī dzelzs preparātu lietošanas paradumus. Pētījumu veic Rīgas Stradiņa universitāte sadarbībā ar Slimību profilakses un kontroles centru un Pasaules Veselības organizācijas pārstāvniecību Latvijā. Šķērsgriezuma pētījumā 2017. gada jūnijā–novembrī Latvijas ambulatorajās iestādēs un dzemdību nodaļās tika veikta nedēļnieču, kam bijušas vienaugļa dzemdības, aptauja par dzelzi saturošu preparātu lietošanu grūtniecības laikā. Hemoglobīna un feritīna rādītāji iegūti no medicīniskās dokumentācijas (mātes pasēs). Datu statistiskā apstrāde veikta programmā *SPSS Statistics*.

Rezultāti. Tika analizētas 254 anketas. Dzelzs deficīta anēmija pirmajā trimestrī diagnosticēta 29,1% (n = 74) grūtnieču, grūtniecības laikā kopumā – 33,9% (n = 86) sieviešu. Dzelzs deficīts pirmajā trimestrī diagnosticēts 28,3% (n = 72) sieviešu, grūtniecības laikā kopumā – 71,3% (n = 181) sieviešu.

Indikācijas dzelzs preparātu lietošanai (dzelzs deficīta anēmija un / vai dzelzs deficīts) grūtniecības laikā bijušas 75,2% (n = 191) sieviešu, no tām dzelzs preparātus lietoja 50,3% (n = 96) sieviešu ar lietošanas ilguma mediānu 15 nedēļas (8; 27). Šajā grupā dzelzs preparātus nelietoja 29,8% (n = 57), nav datu par 19,9% (n = 38) sieviešu.

Normāls hemoglobīna un feritīna līmenis grūtniecības laikā bija 24,8% (n = 63) sieviešu, no tām 52,4% (n = 33) lietoja dzelzs preparātus ar lietošanas ilguma mediānu 12 (4; 31) nedēļas. Šajā grupā dzelzs preparātus nelietoja 28,6% (n = 18) sieviešu, nav datu par 19,0% (n = 12).

Nav atrasta statistiski nozīmīga atšķirība dzelzs preparātu lietošanas paradumos (biežums un ilgums) starp grūtniecēm, kam bija indikācijas dzelzs preparātu lietošanai, un tām, kam to nebija.

Secinājumi. Dzelzs deficīta anēmija un dzelzs deficīts grūtniecības laikā ir bieži sastopamas veselības stāvokļa izmaiņas. Dzelzs preparātus ir lietojusi tikai daļa grūtnieču, kam to lietošana bija indicēta. Dzelzs preparātus lietojušas arī grūtnieces ar normāliem hemoglobīna un feritīna rādītājiem. Iegūtie rezultāti liecina, ka pašlaik trūkst vienotas pieejas dzelzs preparātu ordinēšanai un lietošanai grūtniecības laikā un ir jāizstrādā klīniskās rekomendācijas dzelzs deficīta anēmijas terapijai grūtniecības laikā.